

Benito Mussolini ir pasaulio intelektualai

Musolinį palaikė vyriausiasis Romos rabinas ir žymi dalis Italijos ir pasaulinės žydų bendruomenės.

1926 m. amerikiečių satyrikas Vill Rodžers apsilankė Italijoje ir paėmė interviu iš Musolinio. Musolinį *New York Times* jis charakterizavo kaip „koloritišką intaljašką“: „Aš pakankamai aukštos nuomonės apie šį paukštį“. Rodžers, kurį Nacionalinis spaudos klubas oficialiai vadino JAV pasiuntiniu ypatingiems pavedimams, smulkiai charakterizavo interviu su Musoliniu laidoje *Saturday Evening Post*. Satyrikas padarė išvadą, kad „diktatūra yra geriausia valdymo forma, jeigu yra teisingas diktatorius“.

1927 m. redakcija *Literary Digest* savo skaitytojams pasiūlė atsakyti į klausimą: **„Ar tiesa, kad šiuolaikiniame pasaulyje trūksta didžiųjų žmonių?“** Klausytojai didžio žmogaus pavyzdiumi laikė Musolinį. Mažiau už Musolinį balsų gavo Vladimiras Leninas, Tomas Edisonas (amerikiečių išradėjas ir verslininkas), Gugliermo Markonis (italų fizikas, labiausiai žinomas kaip radijo išradėjas), Orvill Rai (amerikiečių išradėjas, aviacijos pradininkas), Henris Fordas (JAV pramonininkas, inžinierius-konstruktorius) ir Bernardas Šou.

1928 m. Mussolini dar labiau išpopuliarėjo dėka laikraščio *Saturday Evening Post*, kur publikuota aštuonių dalių Musolinio autobiografija, vėliau tapusi knyga, vienu labiausiai pasisekusių leidinių Amerikos knygų leidimo istorijoje. Kodėl eiliniams amerikiečiams nelaikyti Musolinį didžiu žmogumi, jeigu Vinstonas Čerčilis jį pavadino didžiausiu pasaulyje įstatymų leidėju.

Zigmundas Froidas pasiuntė Musoliniui egzempliorių knygos, kurią jis parašė kartu su Albertu Einšteinu, su įrašu: „Benitui Musoliniui nuo senio, kuris sveikina Valdovą, Kultūros Didvyrį“.

Operos titaniai Džakomo Pučinis ir Artūras Toskaninis buvo aršūs fašisto Musolinio šalininkai. Toskaninis vienas pirmųjų įstojo į Milano fašistų būrelį. Toskaninis 1919 m. balotiravosi į Italijos parlamentą kaip Fašistų partijos kandidatas. Iš Fašistų partijos jis išėjo tik po 12 metų.

Ypatingai Musolinį gerbė progresyvūs liberaliai nusiteikę žurnalistai. Kai žurnalo *McCall's* redakcija 1926 m. pasiuntė Idą Tarbell į Italiją parengti seriją straipsnių apie fašistinę naciją, JAV valstybės sekretorius baiminosi, kad radikali „raudonųjų“ šalininkė Ida Tarbell rašys, griežtai kritikuodama Musolinį. Baiminosi sekretorius veltui – Tarbell buvo tiesiog sužavėta Musoliniu, ypač dėl progresyvaus jo požiūrio į darbą. Kitas žinomas žurnalistas – Linkolnas Steffens – pareiškė, kad Musolinį Dievas sukūrė iš Italijos šonkaulio.

Beveik visi žinomi jauni Italijos intelektualai ir meno žmonės buvo fašistai arba fašizmo šalininkai. (Žymiausia išimtis – literatūros kritikas Benedetto Kročė). Džovani Papinis energingai veikė įvairiuose intelektiniuose judėjimuose, kurie padėjo pagrindus fašizmui. Džuzeppė Preccolinis, kuris dažnai skelbėsi *New Republic* ir vieną gražią dieną tapo Kolumbijos universiteto profesoriumi, buvo vienas ankstyvųjų literatūrinių ir ideologinių fašizmo architektų. F. Marinettis, futuristinio judėjimo (kuris Amerikoje laikomas kubizmo analogu) ir ekspresionizmo pradininkas, padarė daug, kad itališkasis fašizmas tapo pirmuoju pasaulyje „sėkmingu jaunimo judėjimu“.

Nė viena elitinė mokymo įstaiga Amerikoje nebuvo tokia palanki fašizmui, kaip **Kolumbijos universitetas**. 1926 m. ten įsteigtas Italų kultūros tyrinėjimo centras – **Casa Italiana** (Italų namai), kur paskaitas skaitė žinomi italų mokslininkai. Musolinis Italų namams padovanojo puikius barokinius baldus ir nuotrauką Kolumbijos universiteto vadovui Nikolasui Miureriui Batleriui su įrašu- padėka už didelį indėlį plečiant supratimą tarp Italijos ir JAV. Batleris nebuvo fašizmo šalininkas, bet laikė, kad fašizmas labiausiai atitinka italų tautos interesus.

1925-1928 m. JAV leidiniuose pasirodė virš 100 straipsnių apie Musolinį ir tik 15 straipsnių apie Staliną. Per dešimt metų *New York Times* Ana Makkormik O'Hara sukūrė spindintį Musolinio paveikslą, kurio fone gerėjimasis Stalinu blanksta. *New York Tribune* kilo aštri polemika, ar Musolinis yra **Garibaldis**, ar **Cezaris**. Vienas žinomas žurnalistas Musolinį tada pavadino „**didžiausiu iš dabar gyvenančių pasaulio žmonių**“.

Holivudo magnatai, pastebėję aktorinius Musolinio sugebėjimus, tikėjosi jį padaryti didžiojo ekrano žvaigžde. Musolinis debiutavo 1923 m. filme „*Amžinasis miestas*“. 1933 m. *Columbia Pictures* išleido dokumentinį filmą „*Kalba Musolinis*“ aktyviai dalyvaujant Musoliniui. Filmo premjera įvyko Niujorke ir susilaukė ovacijų. *Calumbia Pictures* dienraštyje „*Variety*“ gigantiškomis raidėmis atspausdino reklaminį tekstą, kad filmas skirtas visiems „**AMERIKIEČIAMS SU RAUDONU KRAUJU**“ ir gali atitikti AMERIKOS POREIKIUS.

Ernestas Hemingvėjus beveik iš pat pradžių neslėpė skeptiško požiūrio į fašizmą. Vienas didžiausių XX a. amerikiečių rašytojų **Henris Milleris** nepriėmė fašizmo programos, bet gėrėjosi Musolinio valia ir jėga.